
Píšu ti nekázeň!

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

S pokračujícím jarem se na Lince pro rodinu a školu 116 000 pravidelně objevují důkazy, že pocitovaná únava (učitelů, možná i jejich žáků) se zvyšuje, chuť být kdekoliv mimo školu (žáků, možná i jejich učitelů) stoupá a frustrační tolerance (učitelů i žáků) mizí. A tyto rostoucí i klesající křivky se mnohdy protínají v žákovských knížkách, kde se mezi datem a podpisem učitele objevuje slovo „nekázeň“ – z mého pohledu obvykle projev učitelovy únavy.

O poznámkách v žákovských knížkách existuje mnoho vtipů, zabývaly/zabývají se jimi mnohé diskuse rodičů i pedagogů a pravděpodobně i žáků a je pravda, že i na Lince 116 000 jsou poznámky (eventuálně reakce na ně) často poslední kapkou, která přispěje ke krizi někoho ze zúčastněných a dá dlouhodobě neřešeným potížím (často žádoucí) spád. Dnešní článek bych ráda věnovala specificky poznámce obsahující slovo „nekázeň“, protože ta je podle našich poznatků poměrně univerzální, vyskytuje se na všech stupních škol a je zastoupena v mnoha krajích ČR. Dnes bych se na ni ráda podívala jak po stránce formální, tak obsahové.

Přiznávám, že jsem nevystudovala obor český jazyk a literatura, tj. o slovo tvorbě, resp. přejímání a počestování cizích výrazů mám jen povrchní znalosti. Krom toho mi mnoho učitelských diskusí pravděpodobně uniklo. Nicméně od doby, kdy jsem zaznamenala diskuse ohledně slov jako „nemléko“ jakožto výrazů nesprávně utvořených (nečeských) a obsahově velmi málo vypovídajících, jsem zjišťovala, zda vůbec kdy proběhly diskuse o slovu „nekázeň“. Nedopátrala jsem se žádných výtek mířících na pojem „nekázeň“ a vím, že se stále používá. Otázkou tedy zůstává, zda v tom pedagogové chtějí pokračovat, zda je to vůbec žádoucí a co to s sebou přináší.

Nijak nezpochybňuji, že mezi povinnosti pedagogických pracovníků (§ 22b školského zákona) patří též „poskytovat dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci nezletilého

dítěte nebo žáka informace spojené s výchovou a vzděláváním“. A chápu, že pokud žák soustavně zapomíná např. pomůcky, sešity, učebnice, jeho zákonný zástupce by o této skutečnosti měl být informován, neboť nelze spoléhat, že každé takové dítě o tom svého rodiče informuje samo od sebe.

Stejně tak mi přijde zcela v pořádku, že pokud se žák např. účastní potyčky, vyučující o tom informuje zákonného zástupce např. poznámkou tohoto znění: *Vaše dcera se dnes poprala se svou spolužačkou – nejprve se strkaly, potom Vaše dcera kopl spolužačku do holeně. Vaše dcera dostala od spolužačky facku. Za mé asistence se jedna druhé omluvily, oběma bylo zdůrazněno, že použití fyzického násilí je v rozporu se školním řádem. Incident budeme řešit v rámci třídnické hodiny.* Pokud dojde k verbální agresi, chápu, že pedagog napíše třeba toto: *Váš syn dnes nadával svému spolužákovi slovy: „Co čumíš, ty čů*áku; jdi do p*dele, ty zm*de.“ Za mé asistence se poté spolužákovi omluvil a bylo mu zopakováno, že používání vulgárních výrazů je v rozporu se školním řádem. Incident budeme řešit v rámci třídnické hodiny.“*

Při čtení takových poznámek si rodič může udělat představu, k čemu ve škole došlo, jak to bylo/bude řešeno, a má možnost o záležitosti se svým potomkem promluvit s alespoň nějakou znalostí věci. A pokud by poznámka byla (dříve či později) přetavena v kázeňské opatření, lze při jeho udělování argumentovat školním řádem, kde jsou obvykle popsány

sankce udělované za fyzické/verbální násilí atd. Situace to pravděpodobně nebude příjemná pro nikoho, ale aspoň bude v rámci možností srozumitelná.

Když se ovšem v poznámkách objeví pouze slovo „nekázeň“, rodič ani v nejmenším netuší, co vlastně jeho dítě vyvedlo. Takže pokud ho to zajímá, musí zcela nutně začít otázkou, co se vlastně stalo. A buď se může ptát učitele (tj. čas, který pedagog odmítl věnovat psaní poznámky, bude muset teď věnovat psaní doplnění poznámky), nebo se zeptá svého potomka.

Jako zkušený pedagogové (a možná i s rodičovskou zkušeností) určitě umíte i odhadnout, jak to dopadne. Kolik dětí bude vědět (počítejme s časovou prodlevou hodin až dnů), za co jim poznámka byla udělena? Kde má pedagog jistotu, že dítě svému rodiči řeklo to, co měl pedagog na mysli, když poznámku uděloval? A pokud se jedná o dítě ve střídavé péči a zajímat se o věc budou oba rodiče – opravdu chce učitel po svém žákovi, aby své provinění vysvětloval opakovaně?

Přetaví-li se následně udělené „nekázně“ do kázeňského opatření, mnoho rodičů skutečně studuje školní řád a rádo napadne rozhodnutí školy, pokud se ukáže, že opakovaná „nekázeň“ (tykání učiteli) je nakonec sankcionována jinak než jiná opakovaná „nekázeň“ (pozdní příchod), aniž by takové rozhodnutí mělo oporu ve školním řádu.

Shrnuto do jedné otázky: Do jaké míry slovo „nekázeň“ informuje zákonného zástupce žáka o žákově chování tak, aby zákonný zástupce mohl zareagovat bez nutnosti se dále doptávat? Z našich zkušeností poměrně jednoznačně plyne, že informace obsažená ve slově „nekázeň“ je nedostatečná.

Pokud tedy píšete poznámky, ať obsahují popis toho, co se stalo, řešení situace ze strany školy (přijaté nebo budoucí), eventuálně sdělení rodiči, co se od něj očekává. Ušetříte si tím spousty zbytečné práce a budete moct být častěji kdekoliv mimo školu. Třeba v zahradní restauraci s černou kávou (a milovníci mléčných alternativ popř. s kávou s mandlovým, kokosovým či ovesným mlékem).

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

Linka pro
rodinu a školu